

Kiedy w 2013 roku Netflix udostępnił drugi sezon serialu *Black Mirror* opowiadający o wpływie najnowszych technologii na nasze życie, wydawało się, że zaprezentowana tam **wizja ludzkiej nieśmiertelności** jest ciągle jeszcze bardzo odległa (odcinek *Be Right Back*). Tymczasem już w 2006 roku działalność rozpoczęła amerykańska organizacja Lifenaut, która oferowała swoim użytkownikom – podobnie jak fikcyjna firma serialowa – możliwość stworzenia pośmiertnego kлона. Cyfrowy awatar miał wyglądać, mówić i zachowywać się jak zmarły, dzięki informacjom zaczerpniętym z sieci. Z czasem – jak przekonywali twórcy projektu Lifenaut – cyfrowa, wieczna imitacja stanie się tak doskonała, że nawet nie zauważymy chwili śmierci ciała biologicznego. Idea ta spotkała się wówczas ze zdecydowanym głosem sprzeciwu ze strony widzów i internautów. Wydawało się więc, że rynek pośmiertnych usług nie przetrwa. Jednak w ciągu kolejnych kilkunastu lat – wbrew tym przewidywaniom – na świecie pojawiło się tak wiele firm i instytucji badawczych związanych z technologiami nieśmiertelności, że jeden z profesorów Oxfordzkich, Luciano Floridi, zaproponował, by mówić o **przemysle związanym z naszą pośmiertną aktywnością**.

W swoich badaniach próbuję dowiedzieć, że wyjątkowość współczesnego projektu nieśmiertelności polega na tym, że dzięki **zaawansowanym technologiom** ludzka nieśmiertelność przestaje być rozważana w kategoriach eksperymentu myślowego, ale staje się **realnym, praktycznym wyzwaniem nowego stulecia**. Nieśmiertelność nie jest już domeną jedynie filozofii, religii czy sztuki, ale zaczyna funkcjonować w nieznanym dotąd obszarach – od sztucznej inteligencji, algorytmów, programowania i ekonomii doświadczenia przez badania laboratoryjne aż po rynek i marketing. Tym samym uzyskuje **bezprecedensową w historii formę produktowo-usługową**, jednocześnie zmieniając fundamentalne założenia dotyczące śmierci i martwego ciała. W badaniach odwołuję się do przedsięwzięć, które powstały po 2000 roku (wyjątkiem jest tylko klonika, która pojawiła się już w lat 60.). Do mojej próby badawczej należą: **Eterni.me** (startup powstały na MIT w Bostonie, który zakłada stworzenie wirtualnego awatara, mającego naśladować wygląd, zachowanie i osobowość potencjalnego klienta portalu po jego śmierci); **Lifenaut** (projekt badawczy testujący koncepcję tzw. *mindclones* – świadomych istot wirtualnych, które będą naszym pośmiertnym przedłużeniem); **Luka/Replika i Dadbot** (programy komputerowe stworzone przez osoby prywatne, by upamiętnić bliskich zmarłych). **Alcor. Life Extension Foundation** (organizacja zajmująca się zachowywaniem martwych ludzkich ciał w bardzo niskich temperaturach w nadziei na technologiczny przełom, który pozwoli przywrócić ich do życia). Obecnie na całym świecie pozostaje około 350 krionicznie zawieszonych pacjentów (a blisko 2000 oczekuje na zabieg), na liście Eterni.me zapisanych jest prawie 47 tysięcy użytkowników, Luka/Replika ma blisko 2 miliony pobrań, z Dadbota korzysta rodzina i znajomi, a projekt Lifenaut ma ponad 56 tysięcy uczestników. O skali zjawiska może dać wyobrażenie fakt, że w ostatnich dwóch dekadach pojawiło się około 200 podmiotów rynkowych (od start-up'ów, przez firmy komercyjne, aż po jednostki badawcze), które podejmują temat ludzkiej nieśmiertelności.

W ramach swojej pracy przyglądam się założeniom tych projektów, sama testuję niektóre technologie, zapoznając się z dokumentacją, przeprowadzam wywiady z twórcami i użytkownikami, tak by zebrać materiał, który pozwoli mi na dalszym etapie poddać omawiane projekty krytycznej refleksji i ocenić ich miejsce i znaczenie w kulturze. W kontekście wymienionych projektów chcę też na nowo zastanowić się, **co znaczy pojęcie nieśmiertelności**. Nieśmiertelność to niewątpliwie bardzo mocne retorycznie i marketingowo hasło, często wzbudzające medialną sensację. Czy jednak jego użycie jest zasadne? Czy można jeszcze mówić o nieśmiertelności, skoro zaczyna się ona w punkcie śmierci? Proponuję, by ponownie przemyśleć i zaktualizować znaczenie pojęcia nieśmiertelności. Studia pięciu wskazanych powyżej przypadków oraz ich interpretacyjny i wieloaspektowy opis stanowią zatem trzon mojej pracy. W oparciu o studia przypadków proponuję także refleksję uogólniającą oraz **wprowadzenie do teorii współczesnej nieśmiertelności**. Ostatecznie swoją pracę chciałabym udowodnić, że temat ludzkiej nieśmiertelności **staje się pełnoprawnym obiektem badawczy i wymaga ukonstytuowania nowej gałęzi wiedzy, którą proponuję nazwać studiami nad nieśmiertelnością (*immortality studies*)**.

Tego typu projekt badawczy ma charakter **pionierski na gruncie polskim**, a na tle światowej literatury przedmiotu odznaczają się **oryginalnością** ze względu na szeroką, bo interdyscyplinarną perspektywę badawczą. Efektem mojej pracy będzie powstanie **pierwszego w Polsce i jednego z niewielu na świecie studium technologicznie produkowanej nieśmiertelności w XXI wieku**. Badania, które prowadzę doskonale wpisują się w profil zagadnień podejmowanych przez Leverhulme Centre for the Future of Intelligence działającego na **Uniwersytecie w Cambridge**, a w szczególności projektów zrealizowanych i prowadzonych przez jego dyrektora doktora Stephena Cave'a, który zgodził się być moim opiekunem naukowym.